

Dimissionstale 2022

Kære studenter, forældre, gæster, bestyrelse og kolleger

I dag er en festdag, en festdag, der har ét formål, at fejre og hædre årets studenter og sende jer godt videre i livet.

Vi har alle, skole, lærere, kammerater, forældre og familie glædet os til denne dag og til at se jer med hue og højt humør, præcis som I sidder her lige nu.

Men inden jeg vender mig til fejringen, kan jeg i nøgternhedens tegn ikke undslå mig for at betragte året, der er gået, og den verden, der har omgivet os.

Jeg vil forsøge mig med nogle punktnedslag.

Mikkel Snorre Wilms Boysen skrev i Berlingske Tidende den 28. maj 2022:

”Mit ærinde er ikke at underkende unges problemer. Men pointen er at pege på, at årsagen ikke er noget negativt, der er kommet ind i vores samfund, og som vi skal af med. Snarere kan mistrivlsen være et resultat af en positiv udvikling af vores samfund, hvor pladsen til frihed er større, men hvor kompleksiteten også er større. I denne optik udgør livet et stadigt mere facetteret instrument, som det er vanskeligt at spille på, men som til gengæld kan frembringe de mest nuancerede harmonier. Det foreslåede perspektiv giver et alternativt blik på, hvordan problemerne bør imødegås. Løsningen er ikke at fjerne udpegede elementer i samfundet eller at reducere kompleksiteten for de unge ved at vælge for dem. Løsningen er at støtte børn og unge i den udfordrende opgave at spille livets instrument. Et instrument som giver stadigt flere muligheder, men også er vanskeligt at håndtere.”

Det komplekse, de mange muligheder og udfordringer er i den grad kendetegnende for den verden og virkelighed, I skal agere i.

Kompleksiteten i verdensordenen forandres og det uforudsigelige bliver til virkelighed. Tænk bare aktuelt på COVID-19 og på krigen i Ukraine.

Jeres opgave bliver at finde balancen. Lad os i fællesskab søge at fremme og påskønne det positive og i fællesskab møde de mange udfordringer.

Hvordan skal vi, og I, møde alle disse udfordringer og ændringer i verden, kunne jeg spørge. En nærliggende tanke er, ikke mindst på en dag som denne, at vi, for at løse problemerne, blandt andet skal fokusere på uddannelse og dannelse.

Jens Erik Kristensen skriver i sin bog ”Dannelses flertydige genkomst i skolen”:

”En anden udfordring består i at afklare og prioritere mellem de mange forskellige og ofte indbyrdes modstridende dannelsesbegreber og idealer, der i dag florerer i debatten. Skal skolen satse på en fornyet *almendannelse* med fokus på skolens fag og faglige kundskaber? Eller er der snarere brug for et fornyet fokus på den moralske *karakterdannelse* og på nye og gamle dyder? Bør

der i højere grad fokuseres på at styrke skolens *demokratiske dannelse* af de kommende medborgere og verdensborgere, eller skal man satse på en mere national-kulturel og identitetspolitisk oprustning med kanoner og fokus på fælles værdier i lyset af den flerkulturelle realitet? Eller er opgaven snarere at give øget rum og lejlighed til elevernes personlige *selvdannelse*, der ser ud til at matche fremtidens krav til arbejdskraften om selvstændighed, kreativitet og innovation, samarbejdsevner m.v.? Og kan der i skolens undervisning og virke tages højde for alle disse dannelsesspørgsmål på måder, der samtidig muliggør og fremmer bedre uddannelser til alle?”

Jeg håber og ved, at Ingrid har tilbudt jer almindelse, og at I fagligt har udviklet jer og tilegnet jer kundskaber, der gør det muligt for jer at blive verdensborgere.

Jeg håber og ved, at Ingrid har skolet jer i forudsætningerne for, og nødvendigheden af demokrati, og at udviklingen af den demokratiske samfundsform kræver mod, åndsfrihed og tolerance.

Jeg håber, og ved, at skolen har givet jer rum og frihed til at udvikle netop de evner og færdigheder, der understøtter jeres kreative og innovative forståelse og udvikling.

En central del af dannelsesbegrebet består af den ”personlige selvdannelse”. Jeg opfatter dette som den dannelse, der er knyttet til det individuelle, til hver enkelt af jer, som det særegne og unikke.

Peter Bastian skriver i sin bog ”Mesterlære. En livsfortælling” følgende:

”Et voksent menneske er et menneske, der er i stand til at bære vægten af sit eget følelsesliv uden at ryste på hånden og uden at ulejlige andre med det!

Det er næsten umuligt at høre sådan en sætning uden at fejllæse den! Det betyder *ikke* at det er forbudt at dele følelser eller at udtrykke følelser – det er umuligt og umenneskeligt og iskoldt, men det siger sætningen heller ikke. Det betyder heller ikke at følelser er forbudte, for Guds skyld! De må fylde lige så meget som de vil, følelserne er neutrale! Det er vores handlinger, som ikke er neutrale.

Det sætningen siger er, at et voksent menneske er et menneske, *der er i stand til at bære vægten af sit eget følelsesliv uden at ryste på hånden og uden at ulejlige andre med det.* Det betyder at vi er herre i eget hus! Det er et udtryk for omsorg og varme og hjerte. Verden fylder os med følelser, men det er os der bestemmer hvordan vi vil udtrykke dem i ord og i handling, for der er altid mennesker i modtagerenden af hvad vi udtrykker. Vi er ikke ofre for vores eget indre liv, og derfor er vores omgivelser heller ikke ofre for vores indre liv.”

”Uden at ryste på hånden” og
”uden at ulejlige andre med det”.

For mig at se to stærke udsagn, der fokuserer på forhold mellem den enkelte og omverdenen, og dermed de andre mennesker.

Jeg opfatter og forstår citaterne som opfordringen til at møde udfordringerne, det ukendte, det fremmede, benspændene, modgangen og medgangen med mod og vilje og med evnen til at følge

kejser Aurelius sentensen: ”Giv mig sindsro til at acceptere de ting, jeg ikke kan ændre, mod til at ændre de ting, jeg kan, og visdom til at se forskellen”.

Vi ved alle, at I, og vi, har været udsat for benspænd:

Stefan Hermann skriver i sin bog fra 2022 ”En varm tid”:

”COVID-19’s nedlukninger *refeudaliserede* os alle. Krisen sammenbragte os i små enheder, hvor familie og arbejde blev sammensnøret og kontakten med andre reduceret. Gader og stræder – de offentlige rum – blev lagt øde. Den største indskrænkning af vores frihed siden Anden Verdenskrig var en realitet. På den ene side var vi overladt til en digital verden og algoritmeradikalisering gennem digitalt overforbrug. Og på den anden side var vi undersåtlignende borgere, der på tv front fulgte statsministerens lederskab. Samtidig blev vi nyvakte kulturelle væsener, der genfandt sangen og den danske natur, nu da vi var blevet kroppe, der var farlige for hinanden. ”Pas på den anden,” som Lars-Henrik Schmidt kondenseret udlagde den tvetydige fordring i tiden med COVID-19.”

Jeg konstaterer, at COVID-19 ændrede verden og også ændrede jeres gymnasieår. Men jeg vil gerne sige til jer, at der har været gode grunde til bekymring og omtanke, og jeg tror, at det er nødvendigt, at vi sammen taler om, hvad vi har lært af pandemien, som altså endnu ikke er helt overvundet, og om hvordan vi vil indrette vores samfund både politisk og privat i fremtiden.

Når jeg i dag taler til jer, og til jeres familier, er det der fylder mest hos mig glæden over, at I indskrives jer i vores mangeårige tradition for at dimittere studenter. Jeg har lyst til at sige til jer, at jeg har stor forståelse for den situation, I har været i, de begrænsninger det har medført for jeres liv og for de ukendte udfordringer, I har måtte tage på jer. Det er vigtigt for mig at sige, at I hver for sig, og at vi i fællesskab, har klaret det og overvundet vanskelighederne.

I har på fornem vis håndteret at være hjemme og selv i høj grad skulle rammesætte jeres liv. I har på bedste måde, og sammen med lærerne, rammesat og udfoldet den virtuelle undervisning, som selvsagt har sine begrænsninger, men hvis formål har været at give jer stærke kvalificerede, faglige forudsætninger.

I har orkestreret at skifte mellem fysisk undervisning på skolen og virtuel undervisning hjemme, uden aldrig helt at vide, hvornår det ene begyndte og det andet holdt op. I har fastholdt og fokuseret på, at noget af det vigtigste i et menneskeliv er relationen til andre mennesker, også når den foregår virtuelt.

I har, som ingen generation før jer, er jeg ret sikker på, tilegnet jer særlig viden og færdigheder inden for området virtuel undervisning og inden for det område, der overhovedet omfatter viden om brug af de digitale platforme. Alt dette har I opnået i en meget stejl læringskurve, og jeg tør sige, at denne viden følger med i jeres bagage, og gør det muligt for jer at håndtere videreuddannelse og job med overblik og sikkerhed. Verden er digital og global, og det er og bliver I også.

Jeg ved godt, at coronaproblematikken allerede nu toner ud, eller måske toner ind igen, både politisk, samfundsmæssigt og privat. Jeg er overbevist om, at pandemien og undtagelsestilstanden har tilført jer en styrke og persistens. Udholdenhed til at tackle fremtidens udfordringer: Klima, energi, flygtningestrømme, krig, jordens ressourcer, kold krig, forsvar for demokratiet. Der er nok at tage fat på.

Men, midt i det hele. Midt i den komplekse virkelighed. Midt i krigen i Ukraine. Midt i prisstigninger og politisk uro. Midt i at fejre jer og finde den indre glæde. Midt i det hele, vil jeg

gerne erindre os alle om den velsignelse og lykke det er at få lov at leve på denne jord, som også er så fuld af skønhed og glæde. Det vil jeg gerne gøre med en sang.

Her vil jeg afbryde talen med et musikalsk indslag og fortsætte med at tale efter musikken er holdt op.

Vi skal sammen høre Kim Larsens sang "Moder Jord":

" Du er vinden der blæser, i træernes top
Og poeten der læser skønne digte op
Du er toner fra himlen, og alt hvad jeg tror
Du min dejlige Moder Jord

Du er drømme der brister selv når verden består
Længsel og drifter, der kommer og går
Velsignede den som sidder med ved dit bord
Du min dejlige Moder Jord

Du er duggen der falder og græsset der gror
Du min dejlige Moder Jord "

Sådan digter Kim Larsen, og det er ordene i lige har hørt. Sangen er en hyldest til livet og til den velsignelse, der er i, at vi er til stede i verden og til stede her i dag. Kim Larsen husker os på naturen, på kunsten, på himmel og jord og på, at uanset hvad der sker, er der noget der er større end os selv.

Man kan med en vis ret hævde, at I går ud i en verden, der har vist sig at være mere kaotisk og uforudsigelig, end vi overhovedet kunne forestille os for nogle få år siden. Den verden skal nogen have styr på, og det bliver i høj grad jer, der skal løse opgaven. Der er ikke andre til det.

En af reaktionerne på alle disse ændringer kunne være at vende blikket indad og spørge: Hvem er vi så, hvad er det at være dansk, og hvordan forstå og definere dansk kultur og det at være dansk. Med hvilke forudsætninger og med hvilken bagage kan vi møde alle disse udfordringer.

"Der er et yndigt land,
Det står med brede bøge
Nær salten østerstrand
Nær salten østerstrand
Det bugter sig i bakke, dal,
det hedder gamle Danmark,
og det er Frejas sal,
og det er Frejas sal. (...)

Vort gamle Danmark skal bestå,
Så længe bøgen spejler
sin top i bølgen blå"

Teksten er fra 1823 og jo skrevet af Adam Oehlenschläger.

Nogle år senere, i 1850, skrev H.C. Andersen.

" I Danmark er jeg født, dér har jeg hjemme,
der har jeg rod, derfra min verden går.
Du danske sprog, du er min moders stemme,
så sødt velsignet du mit hjerte når.
Du danske, friske strand,
hvor oldtids kæmpegrave
stå mellem æblegård og humlehave.
Dig elsker jeg! - Dig elsker jeg!
Danmark, mit fædreland. "

Ordene og lyrikken er forskellig, men handler om, at der er et land, Danmark, som vi er en del af og forbundet til. Et land som defineres og afgrænses af sin natur, sit sprog, sin historie, sin kultur og af at de mennesker, der bor i landet, har et forhold til det, holder af det og har en mening om hvordan det skal indrettes. Det var og er noget særligt at være dansk.

Det handler om drømmen, forpligtelsen og fællesskabet. Det at vi sammen taler om, hvilket samfund vi ønsker at leve i, og at vi sammen taler om, og handler på, hvordan vi vil indrette os og udfolde den danske samfundsmodel.

En lang række af de vidtrækkende beslutninger, der skal tages i fremtiden, får I indflydelse på som borgere og beslutningstagere. Det er nok realistisk at sige, at vi både må satse på uddannelse og forskning inden for klima, energi- og fødevarerområdet og ændre adfærd i vores måde at producere og leve på. Jeg er overbevist om, at klimaændringerne vil stille krav til jer om innovativ tænkning og om aktiv deltagelse og handling. Om livslang uddannelse og om, tror jeg, evnen og viljen til at tænke løsninger vi slet ikke kan forestille os i dag.

Under alle omstændigheder kalder fremtiden og udfordringerne på samarbejde, dialog og demokratisk tale.

Om lidt sender vi jer heldigvis ud på den obligatoriske og traditionelle køretur rundt til de mange familier, der vil fejre jer. I parentes bemærker jeg til forældre og familie, at det er som personligt at overvære en etape i Tour de France. Man venter meget længe, og pludselig er de der, og så er de væk igen inden man rigtig når at opfatte det, så nyd de kostbare minutter, og glæd jer over årets studenter.

Til jer studenter vil jeg med Tor Nørretranders ord sige:

"Drømmekraft handler om at turde drømme om en bedre verden. At turde arbejde for at den bliver virkelig. At turde engagere sig, gå ind i folkelige bevægelser, naboskabets civile samfund, historiens gang i ens egen lille skala. Man er historiens list. Man tør være glad, man tør føle glæde. Lige midt i samfundet.

Vis din glæde. Lys indefra og ud på verden. Vær gennemsigtig, luk dig op, elsk dit samfund, tugt dit samfund, engager dig, plant et træ, dans en dans, lad hundrede blomster blomstre, meld dig ind i foreninger, gå efter det gode liv, bekæmp mørkemændene, tag dig af naboerne, spil bold, brug din sunde drømmekraft. Så kommer der samfundsglæde."

Jeg vil gerne sige jer tak for jeres tre år på Ingrid. Tak fordi I fyldte skolen med jeres humor, ungdom, nærvær, livskraft, nysgerrighed, musik, teater, lærdom og det hele.

Jakob og jeg har haft glæden af at have besøg af jer og jeres familie til hueoverrækkelse. Vi har på denne måde, trods tidens begrænsninger, markeret en tradition med studenterhuen og den røde rose. Tak fordi I blev en del af skolens historie og erindring. Pas godt på jer selv og hinanden og hold fast på de venskaber, I har knyttet her på skolen.

Jeg har tillid til jer, og vi har tillid til jer.

I fremtiden skal I bidrage til at forme den verden, vi skal leve i.

Jeg har tillid til, at I vil leve livet, bruge livet, kaste jer over livet, mærke livet med hoved, hjerte, krop og sanser.

Brug jeres evner og forudsætninger i respekt for fællesskabet.

Vi siger i dag farvel til hinanden, og I tager afsked med en epoke i jeres liv.

Afskeden er også en rigtig god mulighed for at sige tak til hinanden for sammenhold, fælles oplevelser og gensidig hjælp.

I har fået en studentereksamen som på bedste måde åbner dørene til en videregående uddannelse.

Tak fordi I blev en del af skolens historie og erindring.

Pas godt på jer selv, og hinanden, og hold fast på de venskaber, I har knyttet her på skolen.

Med disse ord dimitterer jeg jer studenter årgang 2022.